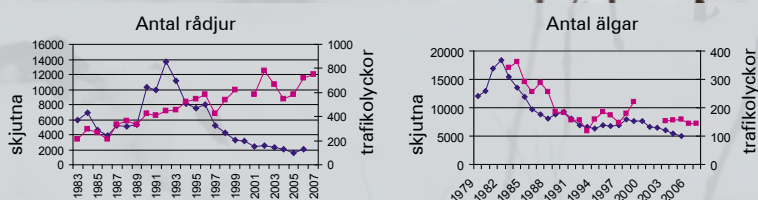

Felaktigt påstående om bytesbrist för lodjuren

Antal rapporterade skjutna rådjur och trafikolyckor med rådjur (vänster tabell), antal obligatoriskt rapporterade skjutna älgar och trafikolyckor med älgar (höger tabell), i Gävleborgs län över tiden.

Foto: Nils-Olof Johansson (hägn)

Forskarnas påstående att de svenska lodjurens huvudföda rådjur minskar, motsägs av att antalet rådjur i trafikolyckor ökar. Det är inte lodjurens predation på rådjur utan snarare jakten på lodjur som får lopopulationen att minska, menar Anders Ekholm, styrelseledamot i Rovdjursföreningen.

Svensk och skandinavisk rovdjursforskning spelar en framträdande och avgörande roll för kunskapen om våra rovdjur och utgör en värdefull och helt nödvändig kunskapsbas för att förvaltningsansvariga myndigheter på bästa sätt skall kunna förvalta våra rovdjurstammar.

Forskarna har givetvis ännu inte facit på alla frågeställningar och det finns ibland skäl att ifrågasätta rimligheten i vissa forskningsresultat som levereras. En sådan fråga som det finns anledning att höja på ögonbrynen för, är de studier om bärkraft som presenterats gällande lodjur i det Mellansvenska lodjursbeståndet, som viltforskarna Henrik Andrén och Olof Liberg även redogör för i en artfaktarapport åt Rovdjursutredningen. Bärkraft innebär hur många lodjur som kan leva inom ett begränsat område. Forskarna framför att den minskande bytesstillgången i form av rådjur utgör skäl till att lodjuren också minskar, bland annat som en följd av ett ökat predationstryck på rådjur från lodjur, men också rävstammens återkomst efter skabbepidemin.

En faktor man har med i bärkraftsberäkningarna är tillgången på rådjur som beräknas utifrån avskjutningsstatistiken för rådjur. Den relateras till lodjurstätheten i olika geografiska regioner. Det finns anledning att ifrå-

gasätta rådjursavskjutningen som ett rimligt beräkningsverktyg.

Har verkligen rådjurstammarna minskat så mycket som avskjutningsstatistiken gör gällande? Detta är tveksamt mot bakgrund av att antalet trafikolyckor med rådjur ständigt ökar i Mellansverige.

För Gävleborgs del har rådjursavskjutningen sedan toppåren 1992-1993 minskat med 85 procent, medan trafikolyckor med rådjur ökat med drygt 60 procent under samma period. Detta faktum står i bjärt kontrast till motsvarande för älg, där till skillnad mot rådjursavskjutningen, obligatorisk rapporteringskyldighet gäller och där det finns ett mycket tydligt och logiskt samband mellan minskad avskjutning och minskat antal trafikolyckor med älg.

I flera andra mellansvenska län och i Uppsala län har vi en situation där avskjutningen av rådjur sedan 1999 minskat med cirka 40 procent, medan trafikolyckor med rådjur ökat med 32 procent, samtidigt som lodjurstammen under samma period nästan tredubblats.

Att rådjurstammarna har minskat sedan toppåren i början och mitten av 1990-talet är oomtvistat, men det förefaller uppenbart att avskjutningsstatistiken är ett alltför trubbigt verktyg för att bedöma bärkraft och

lodjurens påverkan på rådjurstammarna. Detta är någonting som forskningen borde belysa ytterligare. För att uppnå en trovärdig samförvaltning mellan klövvilt och rovdjur måste det till en obligatorisk rapporteringskyldighet, även för rådjur, som till exempel kan vara kopplat till utställandet av det årliga jaktkortet.

En ytterligare faktor som berör lodjurens bärkraft är situationen i Finland. Landet har en liten rådjurstam med en avskjutning som bara är någon procent av den svenska, men som trots detta har en lodjurstäthet som näst intill är i nivå med den svenska. Måhända är den finska inventeringsmetoden inte i klass med den svenska, men likväl har lodjurstammen där dubblats från cirka 600 till 1 200 individer på bara två decennier och huvudsakligen uppges lodjuren livnära sig på skogshare enligt finska forskare.

Ytterligare en faktor som är förbryllande vad gäller bärkraften är angivna dödsorsaker för lodjur, som enligt Andrén & Liberg 2007 (Artfakta - Lodjur) till 50 - 90 procent utgörs av legal och illegal jakt på vuxna lodjur. En sådan omfattande dödlighet på grund av jakt torde vara en minst lika viktig faktor för lodjurens stagnation och minskning i Mellansverige som minskad rådjurstillgång.

ANDERS EKHOLM